

Folketingets Forsvarsudvalg

Orientering om partikelforurening fra VA-M40 varmeblæsere - Camp Valdemar

Kære medlemmer af Forsvarsudvalget

Jeg har nu modtaget redegørelser fra Forsvarskommandoen og Beredskabsstyrelsen om problemerne med partikelforurening fra VA-M40 – varmeblæsere. Udover at være anvendt i Forsvaret, anvendes de pågældende varmeblæsere også af Beredskabsstyrelsen.

Forsvarskommandoen oplyser i sin redegørelse, at anvendelsen af VA-M40 er en del af det eksisterende lejrkoncept, og varmeblæsere har været anvendt i flere tidligere internationale missioner samt øvelser nationalt og internationalt. Forsvarets Center for HR-rådgivning og Arbejdsmiljø rapportens konklusioner vil forventeligt kunne forbindes til andre internationale indsættelser, hvor der har været anvendt VA-M40 i en længere periode.

Forsvarskommandoen oplyser derudover følgende:

”Bemyndigelserne for indsættelse af NFP hold 1 og 2 er tilgået succesivt og har medført korte tidsperspektiver for den danske tilstedeværelse samt begrænset planlægningshorisont for lejretablering.

Under rekognoscering for etableringen af den danske lejr blev det erkendt, at der var by-strøm i dele af lejren. El-nettet var dog ikke dimensioneret til at levere de nødvendige mængder af strøm til brug for opvarmning af lejren, og det var ikke muligt at opgradere el-nettet inden for den rådige tid.

Med baggrund i den korte forberedelsesperiode og den daværende bemyndigelse var der ikke grundlag for at påbegynde etableringen af en mere permanent lejr. Derfor blev en teltløsning med leje gennem Nordic Defence Cooperation (NORDEFECO) og baseret på varmluftanlæg VA-M40 valgt.”

Forsvarskommandoen oplyser videre, at Camp Valdemar – teltlejren i Letland – er nedtaget pr. 23. maj 2023 for at blive erstattet af en præfabrikeret containerløsning, som opvarmes med eldrevne varmepumper. Der anvendes ikke VA-M40 i stor skala i Forsvarets øvrige missioner, og der foreligger heller ikke planer herom.

Dato: 19. juli 2023

Enhed: TNIK
Sagsnr.: 2023/005288
Dok.nr.: 576987
Bilag: Ingen

Forsvarsministeriet
Holmens Kanal 9
1060 København K

Tlf.: +45 7281 0000
Fax: +45 7281 0300
E-mail: fmn@fmn.dk
www.fmn.dk

EAN: 5798000201200
CVR: 25 77 56 35

Forsvarskommandoen har rådført sig med Forsvarets Sanitetskommando om eventuelle sundhedsfaglige påvirkninger af soldaterne, der har opholdt sig ved teltene. Forsvarets Sanitetskommando vurderer, at påvirkningen af op til seks måneders ophold i Camp Valdemar ikke bidrager væsentligt i forhold til livstidsrisikoen sammenlignet med baggrundsbefolkningen på grund af den relativt korte eksponeringsperiode, hvor ophold i teltene er begrænset til en del af døgnet. Det vurderes på den baggrund, at luftforureningen kun vil have minimal/teoretisk betydning i forhold til livstidsrisiko.

Det bemærkes, at der ikke har været henvendelser fra de udsendte soldater, hvor disse oplever symptomer på luftvejsgener som følge af forureningen.

Forsvarskommandoen har tillige anmodet Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse om at vurdere den fremtidige brug af VA-M40 nationalt og internationalt. Det er Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses foreløbige, materiefaglige vurdering, at der ikke udstedes anvendelsesforbud vedrørende VA-M40.

Materiel- og Indkøbsstyrelsen oplyser følgende:

“Forsvaret anvender dieseldrevne, transportable varmluftanlæg benævnt VA-M40 til opvarmning af blandt andet teltlejlre. VA-M40 udleder partikler ved forbrænding af diesel. VA-M40 er konstrueret efter et princip med indirekte opvarmning af luft, som skal sikre, at der ikke kommer forbrændingsprodukter, partikler eller lugt ind i opholdsrummet med den indblæste varme luft.

Det er Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses vurdering, at der med den nuværende teknologi på markedet – og i lyset af de ofte krævende vilkår, Forsvarets enheder indsættes under, herunder områder uden robust infrastruktur og dermed adgang til ekstern strøm – ikke aktuelt findes relevante alternativer.”

Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse anbefaler dog, at VA-M40 placeres hensigtsmæssigt med tilpas indbyrdes afstand, således risikoen, for at udstødningsrøgen fra andre VA-M40 suges ind i friskluft-indblæsningskanalerne, minimeres. Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses endelige redegørelse forventes den 31. august 2023.

Forsvarsministeriet Personalestyrelse har udarbejdet retningslinjer for registrering af soldaters eksponering af luftforurening i lejren under udsendelse til Letland. Forsvarskommandoen vil med baggrund i Forsvarsministeriets Personalestyrelses anbefalinger gennemføre en registrering af soldaterne fra NATO Forsvarsplan Letland hold 2 i Forsvarets elektroniske patientjournal, Cosmic.

Beredskabsstyrelsen (BRS) oplyser i sin redegørelse, at man har anvendt – og fortsat anvender – varmekanoner af mærket VA-M40. BRS har ikke konstateret partikelforurening ifm. anvendelse af VA-M40.

I forhold til BRS ansatte og værnepligtige er det samlet set Beredskabsstyrelsens vurdering, at der hverken nationalt eller internationalt har været tale om langvarige ophold i telte, hvor der har været installeret VA-M40 fyr.

BRS har desuden oplyst, at man anvender VA-M40 i det operative beredskab. Dette både nationalt og internationalt. Dette omfatter bl.a. teltlejre til indkvartering af asylansøgere i Danmark og telte brugt ifm., COVID-19.

BRS har 5. juni 2023 udsendt en præcisering til alle BRS operative enheder og uddannelsesenheder vedr. brug af VA-M40. Dette af hensyn til at indskærpe korrekt anvendelse af VA-M40 samt opfordre til skærpet opmærksomhed på potentielle risici i form af partikelforurening.

Jeg hæfter mig dog ved, at FPS' Center for HR-Rådgivning og Arbejdsmiljø i deres samlede anbefaling skriver, at det anbefales, at man fremadrettet ved etablering af nye lejre benytter en anden varmekilde til telte end de dieseldrevne VA-M40 – eksempelvis varmepumper. Jeg vil bede Forsvaret og FMI om at være opmærksom på dette i forbindelse med fremadrettede brug.

Jeg ser samlet set med stor alvor på situationen og finder det vigtigt, at Forsvaret og Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse sikrer, at noget tilsvarende ikke gentager sig. Jeg vil vende tilbage til sagen, hvis den udvikler sig væsentligt.

Med venlig hilsen

Troels Lund Poulsen